

Devre : X
İçtima : 1

S. SAYISI : 332

Sümerbank Kanununun 4852 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/218)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 58, 877

17 . III . 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

2262 sayılı Sümerbank Kanununun 4852 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkında İşletmeler Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 28 . II . 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Alelumum sanayi işleri ve bankacılık muameleleri ile iştigal etmek üzere 20 milyon lira itibari sermaye ile 1933 yılında 2262 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan Sümerbankın, snai tesislerinin genişletilmesi nispetinde sermayesinin tezyidi yoluna gidilmiş ve son olarak 1946 senesinde 4852 sayılı Kanunla Bankanın itibari sermayesi 200 milyon liraya çıkarılmıştır.

Sümerbankın halen, kurduğu müesseselere tahsis ettiği sermaye yekûnu 254,2 milyon lira olup, iştiraklerine bağladığı 22,7 milyon lira ile birlikte sabit yatırımları 276,9 milyon liraya baliğ olmuştur.

Bu duruma ilâveten, Sümerbankın mevcut tesislerinin ve bu arada demir ve çelik sanayiinin ıslah ve tevsiinin tahakkuku ve yeni iştiraklerine taahhütlerinin ifası 150 milyon liralık bir finansmanı icabettirecektir.

Diğer taraftan müesseselerinin sabit kıymetlerine halen bağladığı paraların yekûnu ise, müesseselere tahsis edilmiş olan sermayeyi tamamen bel'ederek 385 milyon liraya yükselmiş bulunmaktadır.

Bu sebeplerden dolayı yukarda temas edilen tevsi, tesis ve iştirak programlarının mütaakıp yıllardaki tahakkuk seyri de göz önünde bulundurularak, Sümerbankın itibari sermayesinin 500 milyon liraya iblâğına, malî ve teknik zaruret mütalâa edilmiş ve Banka Kanununun 4 ncü maddesinin buna göre tadili derpiş ve ekli lâyiha bu maksadı temine mâtuf olarak ihzar olunmuştur.

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat Encümeni

Esas No. 1/218

Karar No. 12

11 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

Sümerbank Kanununun 4852 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası encümenimizde İşletmeler Vekâleti temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Muhtelif kanunlarla sermayesi 200 milyon liraya iblâğ edilmiş olan Sümerbank Umum Müdürlüğünün halen kurduğu müesseselerle iştiraklerine yatırdığı sermayenin 276, 9 milyon liraya baliğ olduğu görülmüş, iktisadi hayatımızda Sümerbankın üzerine düşen vazifeleri ifa edebilmesi için itibari sermayesinin 500 milyon liraya iblâğı, bu tezyidi sermayeyi Sümerbank kendi membaları ile karşılayacağı ve Bütçeye yük olmayacağı düşünülerek encümenimizce aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Encümenine gön-

derilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat Encümeni Reisi Y. M. Muharriri
Zonguldak
S. Başol

Kâtip

Kocaeli

S. Göksel

İmzada bulunamadı

İstanbul

S. Gögen

Kars

F. Aktaş

Kütahya

İ. H. Veral

İmzada bulunamadı

Ordu

S. İşbakan

Hatay

A. F. Atahan

İzmir

A. Aker

Kütahya

A. G. Bubik

Malatya

K. Karıkoğlu

Trabzon

İ. Şener

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Esas No. 1/218

Karar No. 58

27 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

Sümerbank Kanununun 4852 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkındaki kanun lâyihası, İşletmeler Vekilinin iştirakiyle Encümenimizde müzakere edildi.

Hükümetin esbabı mucibe lâyihasında izah olunan hususlardan ve İşletmeler Vekilinin bu mevzuda vermiş olduğu geniş ve etraflı izahattan da anlaşıldığı veçhile, lâyihanın kanunlaşmasında fayda mülâhaza edilmiştir.

Ancak, birinci maddenin sonundaki «tadil edilmiştir.» ifadesi «değiştirilmiştir.» şeklinde düzeltilmiş, ikinci maddedeki tarihlerin tatbikatta her hangi bir yanlışlığa meydan verme-

mesi mülâhazasıyla metinden çıkarılması uygun görülmüş, 3 ve 4 ncü maddeler de aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Encümen Reisi

Ankara

M. Tarhan

Bu M. Kâtibi

Çankırı

A. Emrem

Siird

M. D. Süalp

Niğde

A. N. Kadroğlu

Sivas

K. Oskay

M. M.

Hakkâri

Ü. Seven

Seyhan

M. Akçal

Tokad

Ö. Sunar

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/218

Karar No. 131

17 . V . 1955

Yüksek Reisliğe

Sümerbank Kanununun 4582 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkında İşletmeler Vekâletince hazırlanıp, Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 28 . II . 1955 tarihinde kararlaştırılması üzerine Başvekâletin 17 Mart 1955 tarihli ve 71/58-877 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası İktisat ve Maliye encümenleri mazbatalarıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla İşletmeler Vekâleti mümessili ve Sümerbank Umum Müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Hükümet bu lâyiha ile Sümerbankın halen 200 milyon lira olan itibari sermayesinin (500) milyon liraya çıkarılmasını teklif etmektedir.

İktisat ve Maliye encümenleri teklifi esas itibariyle muvafık bulmuşlar ve lâyihayı bâzı kelime değişiklikleri yapmak suretiyle kabul etmişlerdir.

Yapılan tetkik ve alınan izahata nazaran aşağıda yazılı hususlar tesbit edilmiştir.

1. 3 . VII . 1933 tarihli ve 2262 sayılı Kanunla tesis olunan Sümerbank itibari sermayesini aynı kanun, 4 ncü maddesiyle (20) milyon lira olarak tesbit ve kabul etmiştir.

2. Bu sermaye bilâhara kabul olunan, tarih ve numaraları aşağıda yazılı, kanunlarla yapılan ilâvelerle halen (200) milyon liradır :

a)	20 000 000	11.VI .1933 tarih ve 2622 No. Ka.
b)	42 000 000	15.VII.1934 » » 2580 » »
c)	3 500 000	2.I .1937 » » 3082 » »
ç)	15 000 000	2.VI .1939 » » 3249 » »
d)	19 500 000	14.VII.1939 » » 3718 » »
e)	50 000 000	17.VI .1942 » » 4270 » »
f)	50 000 000	4.II .1946 » » 4852 » »

200 000 000

3. Bankanın ilk tesis tarihinde ödenmiş sermayesi : (10 690 903.50) lirası devredilen Sanayi ve Maadin Bankasının mevcudat ve mat-

lubatı (461,54) lirası muhtelif olmak üzere (10 691 365,04) lira bulunmakta idi.

4. Halen ödenmiş sermaye miktarı (190 713 818,12) lira olup bu miktar aşağıdaki menbalardan temin olunmuştur :

a)	16 937 702,01	Ayniyat olarak verilen
b)	126 841 182,29	Banka kârlarından
c)	46 897 768	Umumi muvazeneden
	37 165,82	Müteferrik

190 713 818,12

5. İtibari sermayesine mahsuben bankaya aynen yapılan ödemeler şunlardır :

a)	10 960 903,50	Sanayi ve Maadin Bankasından devrolunanlar
b)	3 170 690	Kayseri Fabrikası makineleri
c)	3 076 108,45	Nazilli fabrikası makineleri

16 937 702,01

6. Banka kârlarından itibari sermayeye mahsubedilen miktarlarla mahsup tarihleri aşağıda gösterilmiştir :

a)	9 413 759,39	1933 - 1943 senelerinde
b)	3 248 741,51	1944 senesinde
c)	6 279 327,33	1945 »
ç)	10 364 553,68	1946 »
d)	3 805 610,86	1947 »
e)	2 571 969,44	1948 »
f)	9 933 611,30	1949 »
g)	33 516 614,58	1950 »
h)	6 776 585,15	1951 »
i)	9 035 407,07	1952 »
j)	9 979 946,82	1953 »
k)	21 915 055,16	1954 »

126 841 182,29

7. İtibari sermayeye mahsuben umumi muvazeneden aşağıdaki gösterilen tediyeler yapılmıştır :

a)	38 872 768	- 1933 - 1943	senelerinde
b)	2 325 000		1944 senesinde
c)	2 700 000		1945 »
ç)	3 000 000		1946 »

46 897 768

8. Yalnız Bankanın 1954 yılı bilânçosuna göre muhtelif ihtiyatları (58 091 397,11) liraya baliğ olmuştur.

9. Teşekkülün inşa ve tesisleri ikmal edilmiş

olan sabit kıymetleri yekûnu 1954 yılı bilânçosuna göre (357 381 935,12) lira olarak görülmektedir.

Halen inşa ve tesis edilmekte olan sabit kıymetleri yekûnu (93 098 000) liranın sarfını istilzam edecek olup bunun (36 361 049,68) lirası bugüne kadar fiilen ödenmiş bulunmaktadır.

Bunların dışında Bankanın 1955 yılında başlayarak mütaakıp yıllarda tahakkukunu tahmine çalışmak kararında olduğu (70 763 190) liralık inşaat ve tesisat programı mevcuttur.

Buna göre teşekkülün sabit kıymetleri şöyle bir vaziyet arz etmektedir :

4. a) İnşa ve tesisleri ikmal edilenler			357 381 935	12
b) Halen inşa ve tesis edilmekte olanlar :				
Bugüne kadar fiilen ödenmiş miktar		36 361 049	68	
İlaveten ödenecek miktar		56 736 950	32	
		<hr/>	<hr/>	
		93 098 000	00	93 098 000 00
c) İnşa ve tesisi kararlaştırılanlar				70 763 190
				<hr/>
				521 243 125 12
				<hr/> <hr/>

10. Bankanın halen mevcut iştiraklerine taahhüettiği iştirak hisseleri yekûnu (76 059 380,01) lira olup bundan fiilen ödemiş olduğu miktar ise (34 004 582,51) lirayı bulmuştur.

3. Müteferrik

a) Dahilî borçlar	1.6
b) Amerikan, İngiliz kredisi	2.0

3.6 3.6

11. 1954 yılı bilânçosuna göre bankanın borçları da müfredatı aşağıda gösterildiği üzere (233,60) milyon liradır.

1. T. C. Merkez Bankasına			
a) Hazine kefaletini haiz bonoları	95.1		
b) Reeskonte arz ettiği bonoları	20.1		
c) Avans hesabı	62.1		
	<hr/>		
	177.3	177.3	
2. Mevduat			
a) Tasarruf mevduatı	21.7		
b) Diğer mevduat	31.0		
	<hr/>		
	52.7	52.7	

Yekûn 233.6

Malî bünyesinin bugün haiz olduğu başlıca hususiyetlerini yukarıda kısaca arz edilen Sümerbankın en son 4852 sayılı Kanunla (200 000 000) liraya çıkarılmış olan itibari sermayesinin kifayetsizliği aşikârdır. Binaenaleyh hükümetin bu miktarın (500 000 000) liraya iblâğı hakkındaki teklifi muvafıktır. 2262 sayılı Kanunun halen meriyette bulunan 2 nci maddesi bankaya sanayi sahasında memleket ihtiyaçlarını hedef tutan esaslı ve mühim vazifeler tahmil etmiş olduğundan bu vazifelerin matlup veçhile ifası için bu tezyide katî lüzum vardır.

Bankanın sermayesi hakkında bundan evvel mer'î kanunlarda itibari sermayenin,

a) Hazineden yapılacak tediyelerle,

b) Bankanın kârlarıyla,

ödeneceği hükmü kabul edilmiş ve bu hükümlere istinaden Hazine yukarıda izah olunduğu üzere zaman zaman bankaya bu maksatla tediyelerde bulunmuştur. Nitekim son defa neşrolunan (4582) sayılı Kanunun birinci maddesinde de bu hüküm mevcuttur.

Hükümet bu defaki teklifinde bu hükmü kaldırmış bulunmaktadır. Metinde Hazineden de tediyat yapılacağı hükmünün yer alması Hazinesinin imkân halinde bu tediyeleri yapabilmesi demek olup yoksa her yıl bu maksatla umumi bütçelere tahsisat konulması mecburiyetini tazammun etmez.

Bu bakımdan usulen bu kaydın metne ilâvesi encümenimizce kabul edilmiştir.

Bankanın Hazine kefaletini haiz bonolar mukabilinde Merkez Bankasından temin ettiği paraları hemen kâmilten tesislerine yatırmak suretiyle (İmmobiliseé) etmiş olması karşısında bu borçların Hazinece bir an evvel konsolide borç haline ifrağ edilerek bankanın itibari sermayesine mahsubedilmesi lüzum ve zaruretine de bu vesile ile de bir kere daha işaret etmeyi encümenimiz yerinde görmüştür.

Yapılan bu tadilâta göre bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislige sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Rize	Balıkesir	İstanbul
<i>İ. Akçal</i>	<i>H. İmre</i>	<i>H. Hüsman-</i>
Kâtip		
Siird	Afyon K.	Afyon K.
<i>B. Erden</i>	<i>A. Demirer</i>	<i>M. Â. Ülgen</i>
Ankara	Antalya	Balıkesir
<i>Ş. K. Mengü</i>	<i>K. Akmanlar</i>	<i>M. H. Timurtaş</i>
Çankırı	Çorum	Diyarbakır
<i>T. Uygur</i>	<i>Y. Gürsel</i>	<i>Y. Azizoğlu</i>
Diyarbakır	Giresun	Hatay
<i>İ. H. Tiğrel</i>	<i>M. Şener</i>	<i>Ş. İnal</i>
Konya	Niğde	Ordu
<i>M. Bağrıaçık</i>	<i>H. A. Göktürk</i>	<i>R. Aksoy</i>
Rize	Seyhan	Sinob
<i>H. Agun</i>	<i>S. Barı</i>	<i>N. Sertoğlu</i>
Sinob	Sivas	Trabzon
<i>S. Somuncuoğlu</i>	<i>A. Özel</i>	<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>
Yozgad		Yozgad
<i>D. Akbel</i>		<i>S. Ataman</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

2262 sayılı Sümerbank Kanununun 4852 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 3 Haziran 1933 tarihli ve 2262 sayılı Kanunun 4 . II . 1946 tarihli 4852 sayılı Kanunun birinci maddesiyle değiştirilen 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir :

Sümerbankın itibari sermayesi 500 milyon liradır.

MADDE 2. — 5 . VII . 1934, 28 . XII . 1936, 11 . VI . 1937, 7 . VII . 1939, 17 . VI . 1942 tarihli ve 2580, 3082, 3249, 3718 ve 4270 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

28 . II . 1955

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili

Başvekil Yardımcısı ve

Millî M. V. V.

F. R. Zorlu

Devlet Vekili

M. Sarol

Devlet Vekili

O. Kapani

Adliye Vekili

O. Ş. Çiçekdağ

Millî Müdafaa Vekili

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

2262 sayılı Sümerbank Kanununun 4852 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkında Kanun

MADDE 1. — 3 Haziran 1933 tarihli 2262 sayılı Kanunun 4 . II . 1946 tarihli 4852 sayılı Kanunun birinci maddesiyle değiştirilen 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Sümerbankın itibari sermayesi 500 milyon liradır.

MADDE 2. — 2580, 3082, 3249, 3718 ve 4270 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dahiliye Vekili

N. Gedik

Hariciye Vekili

F. Köprülü

Maliye Vekili

H. Polatkan

Maarif Vekili

C. Yardımcı

Nafia Vekili

K. Zeytinoğlu

İkt. ve Ticaret Vekili

S. Yırcalı

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

2262 sayılı Sümerbank Kanununun 4852 sayılı Kanunla değiştirilen 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası

BİRİNCİ MADDE — 3 Haziran 1933 tarihli ve 2262 sayılı Kanunun 4 . II . 1946 tarihli ve 4852 sayılı Kanunun birinci maddesiyle değiştirilen 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 4. — Sümerbankın itibari sermayesi (500) milyon liradır.

Bu sermayenin ödenmeyen kısmı diğer kaynaklara ilâveten umumi bütçeye her sene konulacak tahsisatlarla karşılanır.

İKİNCİ MADDE — Maliye Encümeninin 2 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Sıh. ve İç. Mua. Vekili

Dr. B. Uz

Güm. ve İnh. Vekili

E. Kalafat

Ziraat Vekili

N. Ökmen

Münakalât Vekili

M. Çavuşoğlu

Çalışma Vekili

H. Erkmen

İşletmeler Vekili

S. Ağaoglu